

ЎЗБЕКИСТОН RESPУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди

№ 1005-5

20 13 йил

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта
махсус таълим вазирлигининг

20 13 йил "20" декабр даги

424- сонли буйруғи билан тасдиқланган

DEYONKONA

ИПАКЧИЛИК

олий таълим муассасалари таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумқасбий ва
махсус фанлари педагоглари учун малака ошириш йўналишининг ўқув дастури

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАЎБАР КАДРЛАРИНИ ҚАЙТА
ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШ
БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ АГРАР УНИВЕРСИТЕТИ ҲУЗУРИДАГИ ПЕДАГОГ
КАДРЛАРИНИ ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ
ОШИРИШ ТАРМОҚ МАРКАЗИ

Малака ошириш ўқув дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг 2013 йил декабрдаги 5- сонли баённомаси билан маъқулланган.

Тузувчилар: п.ф.д., проф. Н.А.Муслимов- ТДПУ хузуридаги тармоқ маркази директори
п.ф.н. Ф.Т.Эсанбобоев- ЎзМУ хузуридаги минақавий марказ директори
қ.х.ф.н., У.Т.Данияров ТДАУ “Ипакчилик” кафедраси мудир,
қ.х.ф.д., Н.Ахмедов “Ипакчилик” кафедраси профессори

Такризчилар: б.ф.д., проф., А.Б.Якубов - Ўзбекистон Ипакчилик илмий тадқиқот институти генетика ва селекция лабораторияси мудир
қ.х.ф.н., доц., А.Холматов- ТДАУ “Зоотехния” кафедраси доценти

Ўқув дастури Тошкент давлат аграр университети ўқув-услубий кенгашида тавсия қилинган (201__ йил ____даги ____ сонли баённома).

Кириш

Дастур олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касбий тайёргарлиги даражасини ривожлантириш, уларнинг илғор педагогик тажрибаларни ўрганишлари ҳамда замонавий таълим технологияларидан фойдаланиш бўйича малака ва кўникмаларини такомиллаштиришни мақсад қилади.

Дастур мазмунида олий таълимнинг долзарб масалаларини ўрганиш, глобал Интернет тармоғидан фойдаланган ҳолда ўқув жараёнига замонавий педагогик ва ахборот технологияларини жорий этиш, педагогнинг шахсий ва касбий ахборот майдонини лойиҳалаш, педагогик маҳоратни ошириш, Ўзбекистоннинг энг янги тарихини билиш, фан, таълим, ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлаш, тегишли мутахассисликлар бўйича илм-фанни ривожлантиришнинг устивор йўналишларини аниқлаш, илмий-тадқиқотлар ўтказишнинг самарали методларидан фойдаланишга ўргатиш асосий вазифалар этиб белгиланган.

Шу билан бирга олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчиларининг мунтазам касбий ўсишида интерактив методлар, педагогларнинг таҳлилий ва ижодий фикрлашини ривожлантиришга йўналтирилган инновацион методикалар, масофадан ўқитишни, мустақил таълим олишни кенгайтиришни назарда тутувчи техника ва технологиялардан фойдаланган ҳолда машғулотлар олиб бориш малакаси ва кўникмаларини ривожлантириш кўзда тутилган.

Дастур доирасида берилаётган мавзулар тингловчиларнинг педагог кадрларга қўйиладиган давлат талабларини, замонавий инновацион таълим технологиялари ва уларнинг турларини билишлари, талаба шахси ва унинг хусусиятини ҳисобга олган ҳолда таълимда индивидуаллик ва дифференциал ёндашувга эришувлари ва таълим жараёнларида муаммоли таълим, ҳамкорлик технологияси ва интерфаол усулларни амалда қўллай олишлари, ахборот технологияларидан таълим-тарбия жараёнида самарали фойдалана олиш кўникмаларига эга бўлишларини таъминлашга қаратилган

Умумий тайёргарлик модули:

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим–тарбия масалалари.
- Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари.
- ОТМ тизимида ўқув жараёни ва ўқув-услубий фаолиятни модернизациялаш ва инновацион таълим технологияларини жорий этиш.

Умумкасбий тайёргарлик модули:

- Олий таълим педагогикаси ва психологияси.

- Электрон педагогика асослари.
- Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат.
- Амалий хорижий тил.
- Тестология асослари.
- Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги.
- Ахборот хавфсизлиги.

Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули:

- Ипак қуртини боқиш ва интенсив тутзорлар ташкил этишдаги долзарб масалалар.
- Пилла ва ипак хом ашёсини қайта ишлашдаги янги технология усулларининг модернизацияси.
- Ипак қурти наслчилиги ва уруғчилигидаги янгиликлар.

Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули:

- Ипак қуртини боқишда прогрессив технология фанини дидактик таъминоти.
- Пилла ва ипак хом ашёсини дастлабки ишлов беришдаги инновациялар.

Танлов фанлари модули.

Курснинг мақсади ва вазифалари

Олий таълим муассасалари “Ипакчилик” таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумкасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг мақсади – педагогик фаолиятга назарий ва касбий тайёргарликни таъминлаш ва янгилаш, касбий компетентликни ривожлантириш асосида таълим-тарбия жараёнларини самарали ташкил этиш ва бошқариш бўйича билим, кўникма ва малакаларни такомиллаштиришга қаратилган.

Олий таълим муассасалари “Ипакчилик” таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумкасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг вазифаси – педагогик кадрлар тайёргарлигига қўйиладиган талаблар, таълим ва тарбия ҳақидаги ҳужжатлар, педагогика ва психологиянинг долзарб муаммолари ва замонавий концепциялари, амалий хорижий тил, хорижий таълим тажрибаси, педагогнинг шахсий ва касбий ахборот майдонини лойиҳалаш, педагог кадрларнинг малакасини ошириш сифатини баҳолаш ишлари мазмунини ўрганишга йўналтиришдан иборат.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларга қўйиладиган талаблар:

Тингловчи:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, таълим соҳасида давлат сиёсати ва бошқа қонунчилик ҳамда ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатларни;

- “Таълим тўғрисида”ги қонун, Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва бошқа қонун ҳужжатларининг қабул қилиниши, моҳияти ва аҳамиятини;
- таълим тизимини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини;
- таълим тизимида мулоқот ва коммуникатив жараёнларнинг шакл ва қонуниятларини;
- ипакчилик соҳасидаги давлат сиёсати ва бошқа қонунчилик ҳамда ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатларни;
- ипак қуртини боқишда прогрессив технологиянинг моҳияти ва аҳамиятини;
- пиллаларга дастлабки ишлов беришнинг янги технологиялари фанининг долзарб муаммоларини;
- пилла хом ашёсини сақлаш ва дастлабки қайта ишлаш усулларининг модернизациясини;
- ипакчилик йўналиши умуммутахассислик ва мутахассислик фанларини ўқитиш бўйича инновацияларни;
- интенсиф тутзорлар барпо қилиш соҳасидаги сўнгги ютуқларни;
- ипакчилик йўналиши доирасидаги мутахассислик фанларини ўқитиш бўйича илғор хорижий тажрибаларни;
- ипакчилик йўналиши доирасидаги фанларни ўқитиш бўйича педагогик маҳорат асосларини **билиши** керак.

Тингловчи:

- ипакчилик доирасидаги таълим-тарбия жараёнларини ривожлантиришга қаратилган инновацияларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш;
- таълим сифатини назорат қила олиш;
- ипакчилик йўналиши фанлари бўйича ўқув-методик ҳужжатларни ярата олиш;
- ипакчилик йўналиши фанларини ўқитишдаги педагогик фаолиятга инновацияларни татбиқ этиш;
- замонавий педагогик технологияларни таълим жараёнига тадбиқ этиш;
- ипакчилик соҳасидаги фан ва техника ютуқларидан педагогик фаолиятда фойдалана олиш;
- ипакчилик йўналиши фанларидан электрон ўқув материалларини ярата олиш технологияларини билиши ҳамда улардан таълим жараёнида фойдаланиш;
- ипакчилик йўналиши педагогларидан касбий билимларни такомиллаштириш жараёнида ўз-ўзини ривожлантиришга бўлган онгли эҳтиёжни шакллантириш;
- таълим жараёнини ташкил этиш ва бошқариш **кўникмаларига** эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

- ипакчилик соҳасидаги янги технологияларни ишлаб чиқаришга тадбиқ эта олиш;
- ипакчилик йўналиши мутахассислик фанларидан инновацион ўқув машғулотларини лойиҳалаш, амалга ошириш, баҳолаш, такомиллаштириш;
- ипакчилик йўналиши фанларидан дидактик таъминотини яратиш ва улардан таълим жараёнида фойдаланиш;
- ипак қуртини боқишда прогрессив технология жараёнини ташкил эта олиш;
- пиллани сақлаш, қайта ишлаш ва замонавий усулларда ишлов бериш жараёнларини такомиллаштириш усулларини танлай билиш;
- пилла хом ашёсини сақлаш ва дастлабки қайта ишлашда инновацион технологияларни қўллай олиш;
- пилла маҳсулотларини сифатини аниқловчи лаборатория жихозларидан фойдаланиш ва уларни таълим жараёнида кўрсатиб бера олиш **малакаларига** эга бўлиши зарур.

Курсни ўқитишда замонавий ахборот ва педагогик технологиялар.

Модулларни ўқитишда дарслик, ўқув қўлланмалар, маъруза матнларининг электрон версияларидан, электрон плакатлар ва бошқа электрон ресурслардан фойдаланилади. Машғулотлар семинар-тренинг шаклида олиб борилади ва кичик гуруҳларда ишлаш каби интерфаол методлардан фойдаланган ҳолда амалга оширилади.

Малака ошириш жараёни 144 соатни ташкил этади. Ўқув юктамаси ҳафтасига 36 соат этиб белгиланган. Ўқув курсини тугаллаган тингловчиларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16 февралдаги 25-сон қарори билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака оширганлиги ҳақидаги сертификат берилади.

“Ипакчилик”

малака ошириш курсининг ўқув модуллари ва уларнинг таркиби мазмуни

I. Умумий тайёргарлик модули

1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим–тарбия масалалари.

И.Каримов асарларида жамият тараққиёти тўғрисида янги назарий концептуал ёндошувнинг илмий асослари. Ўзбекистон ижтимоий ҳаётининг сиёсий институтлар, ғоялар ва фикрлар хилма-хиллигига асосланиши. Жамиятнинг ривожланиш босқичлари. Мустақиллик ва ўтиш даврининг зарурияти. “Ўзбек модели”нинг ишлаб чиқилиши, асосий принциплари.

Жамият тараққийетини демократлаштириш ва модернизация қилиш. Эришилган ютуқлар ва унинг истиқболлари.

Демократик жамият қуришнинг муҳим шарти ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти эканлиги. Мамлакатда демократик ислохотларни чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясининг ишлаб чиқилиши, унинг асосий йўналишлари. Фуқаролик жамиятини ривожлантиришга қаратилган янги қонунлар ва ўзгаришларнинг аҳамияти.

Глобаллашув ва таълим-тарбия тизимидаги замонавий талаблар. Ахборот коммуникация тизими, замонавий педагогик технологиядан фойдаланиш ва унинг афзалликлари. Таълим-тарбиянинг миллий-маънавий негизлари, умумдемократик принципларга асосланиши. Миллий ғоя негизларидан таълим-тарбияда фойдаланиш.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни, “Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури”, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг Қарорлари.

Давлат таълим стандартлари, классификатор, ўқув режалар, фан дастурлари, Олий таълим вазирлигининг низомлари, буйруқлари, йўриқномалар ва бошқа меъёрий ҳужжатларнинг мазмуни ва моҳияти.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ваколатлари, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг ваколатлари, маҳаллий давлат органларининг ваколатлари, Олий таълим муассасаларининг ваколатлари.

1.3. ОТМ тизимида ўқув жараёни ва ўқув-услугий фаолиятни модернизациялаш ва инновацион таълим технологияларини жорий этиш.

Умумий сифат менежменти тушунчаси, унсурлари, асосий ғояси ва тамойиллари. Таълим сифати тушунчаси, тавсифлари, бошқариш функциялари ва босқичлари.

Олий таълим тизимининг сифатига таъсир этувчи омиллар. Ўқув жараёнининг сифати. Профессор-ўқитувчиларнинг педагогик маҳорати ва илмий салоҳиятини баҳолаш мезонлари. Олий таълим муассасасининг моддий-техник таъминоти сифати. Олий таълим муассасасининг сифат сиёсати. Таълим маркетинги хизматлари сифати. Битирувчиларнинг сифати.

Олий таълим сифатини баҳолашнинг асосий йўналишлари. Олий таълим муассасаларининг рейтинги. Факультет ва кафедралар даражасида сифат менежменти.

Таълимдаги инновацион технологиялар. Олий таълим муассасасида ўқув-услугий фаолиятни модернизациялашнинг асосий йўналишлари.

Инновацион таълим технологияларини ўқув жараёнига тадбиқ этиш.

Халқаро ҳамкорлик ва хориж тажрибаси. Профессор-ўқитувчиларнинг ахборот-коммуникация технологиялари, чет тиллар ва педагогик технологиялар бўйича саводхонлигининг ошириш масалалари.

Олий таълимнинг электрон ахборот-ресурслари ва замонавий ўқув адабиётлари билан таъминотини янада ривожлантириш.

II. Умумқасбий тайёргарлик модули

2.1. Олий таълим педагогикаси ва психологияси.

Олий таълим педагогикаси ва психологияси фанининг долзарб масалалари. Таълим жараёни ягона тизим сифатида. Таълим парадигмалари. Педагогик тадқиқот методлари. Олий таълимни модернизациялаш ва оптималлаштириш. Таълим жараёнининг психологик ўзига хослиги. Ўқув мотивацияси ва таълим самарадорлиги. Шахс психологияси ва шахсга йўналтирилган таълим. Педагогик коммуникацияда психологик компетентлик.

2.2. Электрон педагогика асослари.

Ахборот – коммуникация технологиялари ҳақида тушунча. Ахборот – коммуникация технологияларининг воситалари. Янги ахборот технологиялари, Ахборот тизимини бошқариш, Ахборот тизимининг функционал ташкил этувчилари. Маълумотларни марказлашган ҳолда қайта ишлаш. Маълумотларни узатиш тизимлари ва уларнинг характеристикаси. Замонавий коммуникация технологиялари. Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологиялари, Интерактив технологиялардан фойдаланиш.

Ўқув мақсадли электрон воситаларни яратиш ва уларнинг сифатини баҳолаш. Ўқув-тарбия жараёнининг ахборот-методик таъминотини ва ўқув муассасаси ташкилий бошқарув тизимини автоматлаштириш ва унинг истиқболлари. Электрон ўқув материаллар базасининг тузилмаси ва таркиби. Таълимий ИНТЕРНЕТ ресурслари ва улардан ўқув жараёнида фойдаланиш.

Педагогик дастурий воситаларнинг умумий таърифи. Электрон ўқув материаллари ва уларнинг турлари. Замонавий дастурлаш тиллари асосида электрон ўқув материалларини яратиш.

Аудиовизуал ахборот: табиати, манбалари, ўзгартирувчилари, ташувчилари. Ўқитишнинг аудиовизуал технологиялари: теле ва видеоконференциялар ва уларни ташкил этиш, аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмалари, аудио, видео ва компьютерли материалларнинг банки, Аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмаларини яратишнинг дидактик принциплари. Ўқитишнинг интерфаол технологиялари.

2.3. Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат.

Таълим технологиялари ва педагогик маҳоратнинг назарий асослари. Таълим технологияси ва шахсга йўналтирилган таълим турлари. Замонавий таълим (модулли, муаммоли, интерфаол, ҳамкорликда ишлаш, индивидуал, информацион) технологиялари. Олий таълим муассасаларида аудитория ва аудиториядан ташқари таълимни ташкил этиш. Педагогик мулоқот маданияти ва психологияси. Педагогнинг коммуникатив ва креатив қобилиятлари. Касбий компетентлик. Педагогик назокат ва одоб-ахлоқ. Педагогик техника. Нутқ техникаси ва маданияти. Педагогик низолар. Педагогик жараёни технология лойиҳалаштириш.

2.4. Амалий хорижий тил.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чоратадбирлари тўғрисидаги” қарорининг моҳияти ва тарихий аҳамияти. Чет тилларда эркин сўзлаша оладиган мутахассисларни тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш. Жаҳон цивилизацияси ютуқлари ва дунё ахборот ресурсларидан фойдаланиш. Халқаро ҳамкорлик ва мулоқотларни ривожлантириш. Таълим тизимининг барча босқичларида чет тилларни узлуксиз ўрганишни ташкил қилиш. Чет тилини эгаллаш даражаларининг Европа системаси (CEFR) ва унинг учта асосий даражаси. Сўз бирикмалари атрофида мулоқот. Сўзлашув ва эшитиш қобилияти. Ишда, ўқишда, бўш вақтларда бўладиган суҳбат малакасини шакллантириш. Эркин касбий мулоқот. Чет тилида илмий мунозара. Туризмга оид мулоқот. Йирик, мураккаб матнлар ва уларни тушуна олиш кўникмаси. Фикрни равоқ ифодалаш. Чет тилида бўлган интернет матнларининг асосий ғоясини тушуниш. Таржима хусусиятлари. Оғзаки ва ёзма таржима.

2.5. Тестология асослари.

Тестология тушунчаси. Тестологиянинг тавсифи. Тестология ва унинг фаолият соҳалари. Тестологиянинг фан сифатида шаклланиш босқичлари.

Тест тузиш методикаси. Тестларнинг турлари, мазмуни ва кўрсаткич нормалари. Тестларнинг стандарт меъёрлари. Ёш нормалари. Гуруҳий нормалар. Нисбий норма. Фан соҳалари бўйича тест тузишнинг асосий тамойиллари, қоидалари, талаб ва мезон кўрсаткичлари. Ижтимоий-гуманитар ва аниқ-табиий фанлар бўйича тест тузиш тартиби. Тест саволларини Давлат тест марказига тақдим этиш форматлари.

2.6. Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги.

Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги ҳақида тушунча. Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги фанининг мақсади ва вазифалари. Фаолият хавфсизлигини таҳлил қилиш. Ҳаёт фаолияти хавфсизлигининг асосий тушунчалари, уларнинг мазмуни. Хавфлар, уларнинг таснифи. Фаолият хавфсизлигини таъминлаш тамойиллари, услублари. Фаолият хавфсизлиги психологияси. Ҳаёт фаолияти хавфсизлигини таъминлаш бўйича қабул қилинган

меъерий-ҳуқуқий ҳужжатлар. Ўзбекистон шароитида техноген вазиятлар ва фавқулодда ҳолатларда таълим муассасаларида ходимлар ва ўқувчи талабалар ҳаракатини ташкил этиш ва мувофиқлаштириш. Экологик таълим-тарбия мазмуни, методикаси. Экологик маърифат ҳақида тушунча. Экологик маданият ва уни барқарор тараққиётни таъминлашда тутган ўрни.

2.7. Ахборот хавфсизлиги.

Ахборот хавфсизлиги ва уни таъминлаш усуллари. Ахборот хавфсизлигини таъминлашнинг ҳуқуқий асослари. Ахборот хавфсизлиги турлари. Ахборот хавфсизлигини таъминлаш. Логин ва пароль тушунчаси. Идентификация ва аутентификация. Конфиденциал ахборот. Ахборот хавфсизлигининг концептуал модели. Ахборотларни ҳимоялашнинг криптографик усуллари. Электрон рақамли имзо ва ундан фойдаланиш. Интернет тизимидан олинаётган ахборотларнинг ишончлилиги, ўқув жараёнида Интернет манбаларидан фойдаланиш ва уларнинг ўқув мақсадларига мослиги.

III. Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули

3.1. Ипак қурти боқиш ва интенсив тутзорлар ташкил этишдаги долзарб масалалар.

Республикада пиллачиликни ривожлантириш тўғрисида вазирлар маҳкамасининг қарори. Ипак қурти фаолиятини муҳитга боғлиқлиги. Қурт боқиш техникасининг ривожланишидаги асосий даврлари ва натижалари.

Фермер хўжаликларида ипак қурти уруғини жонлантириш, қурт тарқатиш ва боқишнинг мўътадил меъёрини аниқлаш. Баҳорги қурт боқиш хусусияти ва шароитлари. Баргни тайёрлаш ва сақлаш технологияси. Ипак қуртини махсус қуртхоналарда боқиш технологияси. Озиқлантириш жараёнида қуртларни этологик ва физиологик белгиларининг ўзгариши. Тут баргларини биологик қўшимчалар билан бойитиш ҳисобига ипак қурти маҳсулдорлигини ошириш йўллари. Паст ҳароратни тухумдан жонланган ипак қуртларининг яшовчанлиги ва маҳсулдорлик хусусиятларига таъсири. Қурт боқишда ҳарорат ва намликни кескин ўзгаришини қуртнинг биологик кўрсаткичларига таъсири. Кескин фарқ қилувчи ҳарорат ва намликни ипак қуртининг ўраган пиллалар сифати ва ҳосилдорлигига таъсири. Қуртхонанинг шамоллатишнинг янги усулини пилла маҳсулдорлигига таъсири. Боқиш вақтида қуртларни йўқолишига қарши кураш. Озиқа ва барг тайёрлашда ишлатиладиган механизмлар. Қурт боқиш ва пиллаларни тозалашда фойдаланиладиган механизмлар. Пилла ўраш технологияси. Такрорий қурт боқиш технологияси. Нуқсонли пиллаларни келиб чиқиш сабаблари ва уларни камайтириш чоралари.

3.2. Пилла ва ипак хом ашёсини қайта ишлашдаги янги технология.

Тармоқнинг ривожланишини асосий йўналиши ва мақсади. Омборхона умумий схемаси ва ипак хом-ашёсини сақлаш. Пилла йигириш фабрикасининг умумий тавсифномаси. Механик ва автоматик пилла йигириш машиналарида ипак хом-ашёсини йигириб олиш тартиби. Пилла йигиришда сувнинг ахамияти. Пилла йигириш. Пилла йигириш фабрикаси чиқиндиларининг таснифи. Ҳаво қуруқлигидаги пилла намуналарини тахлили. Ипакчанлик ва ипак хом-ашёсини чиқиш даражаси. Пилла қобиғининг йигирилиш хусусиятлари. Ҳаво қуруқлигидаги пиллалар партиясини паспортлаш. Ипак хом-ашёси нуқсонлари ва уларни йўқотиш чоралари. Ипак хом-ашёсини йиғиб олиш ва жойлаш.

3.3. Ипак қурти наслчилиги ва уруғчилигидаги янгиликлар.

Тут ипак қуртини зотлар группаси ва классификацияси. Зотлар географик группаларининг биологик ва хўжалик характеристикаси. Тут ипак қуртида наслчилик ишлари зот ичида частиштиришнинг ахамияти ва вазифалари. Ипак қуртларини оила қилиб боқиш. Зотларнинг ҳаётчанлигини ошириш ва жинсини бошқариш. Янги зот ва дурагайларни синаш. Супер элита ва элита уруг тайёрлаш. Такрорий қурт боқиш учун уруг тайёрлаш. Дастлабки манбаадан фойдаланиш. Танлаш усуллари, ялпи танлаш. Ипак қуртини дурагайлаш

IV. Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули

4.1. Ипак қуртини боқишда прогрессив технологиясининг дидактик таъминоти.

Ипак қуртини боқишда прогрессив технология фани машғулотларини инновацион дидактик материаллар асосида ташкил этиш ва ўтказиш методикаси. Ипак қуртини боқишда прогрессив технология фани дидактик таъминоти ва уни яратиш тамойиллари. Фаннинг дидактик материаллари турлари ва уларга қўйиладиган талаблар.

4.2. Пилла ва ипак хом ашёсини дастлабки ишлов беришдаги инновациялар.

Пилла хом ашёсини сақлаш ва дастлабки қайта ишлашда фани ўқитувчиси шахсига қўйилаётган замонавий талаблар. Пилла хом ашёсини сақлаш ва дастлабки қайта ишлаш фанини ўқитиш жараёнида инновация. Педагогик фаолиятга инновацияларни тадбиқ этишнинг самарали шакллари. Ўқитувчининг инновацион фаолияти хусусиятлари. Фанни етказишда янги педагогик технологиялардан фойдаланиш йўллари.

V. Танлов фанлари модули

Ипакчилик соҳалари йўналишлари бўйича тингловчиларнинг эҳтиёжидан келиб чиқиб олий таълим муассасаси ҳузуридаги тармоқ

марказлари танлов фанлар модулининг таркибий қисми ва мазмунини белгилайди.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотлар олий таълим тизимида ўқув жараёни ва ўқув-услубий фаолиятни моделлаштириш ҳамда олий таълим педагогикаси ва психологияси, электрон педагогика асослари, таълим технологиялари ва педагогик маҳорат, амалий хорижий тил, педагогика, психология фанлари ва уларни ўқитишнинг долзарб муаммолари ҳамда замонавий концепсияси, педагогнинг шахсий ва касбий ахборот майдонини лойиҳалаш, мутахассислик фанларининг дидактик таъминоти, мутахассислик фанларини ўқитишдаги инновациялар, илғор хорижий педагогик тажрибалар мавзулари доирасида олиб борилади. Амалий машғулотлар замонавий дидактик таъминот ва лаборатория жиҳозларига эга бўлган аудиторияларда ҳамда Интернет тармоғига уланган компьютер синфларида ташкил этилади.

Мустақил соатларни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни

Тингловчи мустақил соатларни муайян модулар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги шакллардан фойдаланиб бажаради:

- Малакавий иш.
- Тақдимот (танланган мавзу асосида тақдимот тайёрланади).
- Мутахассислик фани бўйича ўқув-дидактик материаллар тайёрлаш.
- Мутахассислик фани бўйича машғулотлар ишланмаларини лойиҳалаш.

- Ижодий топшириқлар ишлаб чиқиш.

Малакавий иш мазмуни танланган мавзуга мос бўлиб, уни бажаришда қуйидагиларга эътибор берилади:

Таркиби:

- титул варағи;
- кириш;
- асосий қисм;
- хулоса;
- фойдаланган адабиётлар рўйхати;
- илова (интернет тармоғидан олинган маълумотлар, амалий материаллар нусхалари, дарс ишланмаси ва б.).

Мазмуни:

- тавсия қилинган адабиётларни мутоала қилиш;
- мутахассислик фанларида инновациялардан фойдаланиш;
- мультимедия дарсликларини яратиш мезонлари;
- талаба билан индивидуал ишлашда педагогик маҳорат;
- касбий педагогика муаммолари;
- интернетда мавзуга оид маълумотларни излаш ва мутоала қилиш;
- малака ошириш курси давомида мустақил дарс олиб бориш;

- дарсинг маърузаси, тарқатма материаллари, технологик харитасини тайёрлаш;

- касбий педагогиканинг услубий таъминоти муаммолари;

- педагогик фаолиятда анъанавийлик ва инновациялар;

- ўзбек педагогик услубиёти ва унинг модернизацияси.

Малакавий иш мазмуни ва шакли йўналиш таркибидаги модуллар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда кенгайтирилиши ва ўзгартирилиши мумкин.

Тавсия этилаётган малакавий ишларининг мавзулари:

1. Ипакчилик йўналиши умуммутахассислик ва мутахассислик фанларидан дидактик материаллар тайёрлаш йўллари
2. Ипак қуртини боқишда прогрессив технология фанини замонавий технологиялари
3. Махсус қуртхоналарда қурт боқиш техникаси.
4. Озиқлантириш жараёнида қуртларнинг этологик ва физиологик белгиларининг ўзгариши.
5. Пиллаларни сифатини текшириш ва таҳлил қилиш технологияси.
6. Тирик пиллаларни лабораторияда сифат ва миқдор кўрсаткичларини аниқлаш.
7. Пиллаларни сифатини текшириш ва таҳлилда ишлатиладиган техника тўғрисида маълумотлар.
8. Тирик пилла давлат стандарти ва пилла ипакчанлиги аниқлаш
9. Қуруқ пилла давлат стандарти, қуруқ пилла намлигини аниқлаш ва унинг ахамияти.
10. Ипак хом-ашёси таркибидаги намликни аниқлаш ва сақлаш технологияси..
11. Пиллаларни йигиришга тайёрлаш технологияси.
12. Тирик пиллаларни лабораторияда сифат ва миқдор кўрсаткичларини аниқлаш
13. Қуруқ пиллаларни сифат ва миқдор кўрсаткичларини аниқлаш технологияси
14. Пиллаларни йигиришга тайёрлашда рўй берадиган жараёнлар
15. Пиллаларни якка тартибда буғлашга тайёрлаш ва амалга ошириш тартиби.
16. Пиллаларни механик машинада йигириш тартиби
17. Пиллаларни механик машинада йигириш тартиби
18. Қуруқ пилла давлат стандарти ,Пиллаларни автоматик машиналарда йигириш технологияси
19. Ипак хом-ашёси таркибидаги зичликни аниқлаш ,уни ахамияти ва сақлаш технологияси
20. Ипак қуртини янги зотлари
21. Селекция учун капалакларни такрорий чатиштириш
22. Ипак қуртини жинсини бошқариш
23. Зотларни яхшилаш насли қуртларни боқиш

24. Янги яратилган тут навлари
25. Тут парвонасига қарши курашиш
26. Интенсив тутзорлар барпо қилиш.

Дастурнинг информацион - методик таъминоти.

Модуларни ўқитиш жараёнида таълимнинг замонавий методлари, педагогик ва ахборот технологияларининг қўлланилиши:

- модулар бўйича маърузалар замонавий компьютер технологиялари ёрдамида мультимедияли тақдирот тайёрлашни;
- амалий машғулотларда педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларидан кенг фойдаланишни;
- тингловчиларнинг илғор тажрибаларини ўрганиш ва оммалаштиришни назарда тутати.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2012.
2. И.А.Каримов. Янгича фикрлаш ва ишлаш–давр талаби, 5-жилд.– Т.: Ўзбекистон, 1997.
3. И.А.Каримов. Хавфсизлик ва барқарор тараққиёт йўлидан. 6-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1998.
4. И.А.Каримов. Биз келажакимизни ўз қўлимиз билан курашимиз, 7-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1999.
5. И.А.Каримов. Оллоҳ қалбимизда, юрагимизда. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
6. И.А.Каримов. Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон ҳаёт пировард мақсадимиз, 8-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
7. И.А.Каримов. Ватан равнақи учун ҳар биримиз маъсулмиз, 9-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2001.
8. И.А.Каримов. Миллий истиқлол мафкура – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
9. И.А.Каримов. Истиқлол ва маънавият. – Т.: Ўзбекистон, 1994.
10. И.А.Каримов. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. – Т.: Шарқ, 1998.
11. И.А.Каримов. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: «Маънавият». –Т.: 2008.-176 б.
12. И.А.Каримов. Ўзбекистон мустақилликка эришиш оstonасида. Т.: “Ўзбекистон”. –Т.: 2011.-440 б.
13. “Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг қонуни, “Халқ сўзи”, 1998 й., 15 май 2- бет.
14. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар.- Т.:Ўзбекистон, 2000.
15. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16-февралдаги “Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 25-сонли Қарори.

16. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилиш чора-тадбирлари тўғрисидаги” ПҚ-1533-сон қарори.

17. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли қарори.

18. Арипов М. Интернет ва электрон почта асослари.- Т.; 2000 й. 218 б.

19. Азизходжаева Н.Н. «Педагогик технология ва педагогик маҳорат» Чўлпон: 2005й. 213 б.

20. Белкин А.С., Жаворонкова В.Д., Зимина И.С. Конфликтология: Наука о гармонии. – Екатеринбург, 1995. 312 с.

21. Ахмедов Н, С.Мурадов – «Ипакчилик асослари» - Т.: «Ўқитувчи» 1998 .

22. Ахмедов Н – «Ипак қурти уруғини жонлантириш» Т.: «Ўқитувчи» 1992.

23. Ахмедов Н – «Ипак қурти уруғини баҳорги жонлантириш даврида эмбрион ривожланишини вақтинча тўхтатиш муддати бўйича тавсиялар», Т. 1999.

24. Ахмедов.Н., Абдурахмонов.А. – Пиллаларни тайёрлаш ва дастлабки ишлов бериш. Т.«Ўқитувчи», 2006й.

25. Ахмедов.Н – Пиллаларга дастлабки ишлов бериш фанидан услубий кўлланма. Т.2008й.

26. Азизов Т, Ахмедов Н. Орипов О. Пиллаларнрга дастлабки ишлов бериш Ўқув кўлланмаси. Тошкент 2010 й.

Сайтлар:

encycl.acsoona.ru

www.mavicanet.com/

www.slovar.info/word/

www.nuron.uz/

www.sk.kg/

www.ab.az/ru

www.sheki-ipek.com.az

ww.edu.diplomax.ru/

www.red-rose.ru/

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Олий таълим тизими педагог ва рахбар кадрларни кайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш
Бош илмий - методик маркази

Директор

У.Ш.Бегимкулов

201 й.

М.Ў.

Тошкент давлат аграр университети
хузуридаги педагог кадрлар кайта
тайёрлаш ва уларнинг малакасини

ошириш тармоқ маркази

Директор

С.С.Фуломов

201 й.

КЕЛИШИЛГАН:

Ўз.Р. Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги
Кадрлар ва ўқув юртлари бошқармаси

Бошқарма бошлиғи

Х.Х.Ҳамидов

201 й.